

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 23. februarija 1856.

Dvanajst poglavitnih gospodarskih vodil *).

1.

Prideluj mnogo mesa, to je, prideluj mnogo in dobre klaje, da boš dobro redil mnogo živine; živina je steber kmetijstva.

2.

Ne bodi skop ne z gnojem ne s semenom, kadar seješ deteljo ali travo za klajo, da ti bo pridelk povernil drago seme in delo. Bolje preveč gnojeno in pa pregosto sejano kakor premalo in pa prereditko.

3.

Obdeluj zemljo pridno, ob pravem času, in prav natanko.

4.

Obdeluj le toliko njiv, kolikor jih zamoreš pri dobri moči ohraniti in marljivo obdelovati.

5.

Za vsako setev izberi si naj lepšo seme, in daj, da dozori popolnoma.

6.

Pri vsakem sadu spravi kolikor moreš dobro podelan in sperstene gnoj blizo k semenu.

7.

Sej in sadi vse v takem času, v katerem se navadno seje in sadi v tvojem kraju, pa raje enmalo prej kakor prepozno.

8.

Le v sili ali če imaš prav rodovitno zemljo, sej in sadi en sad več let zaporedoma na ravno tisto njivo.

9.

Ne imej več živine, kakor toliko, kolikor je prav dobro rediti in marljivo gleštati zamoreš.

10.

Kadar gnoj iz hleva kidaš in na gnojnišče spravljaš, ne devaj kupa na kùp, ampak kùp zraven kupa. Glej, da ne bo presuh, pa tudi ne premoker; polivaj ga z gnojnico, da bo zmiraj srednjo mero vlažen. Potresi večkrat gipsa po njem, in ko je kùp že 4 do 6 čevljev visok, pokrij ga s perstjó.

11.

Ves plevel, vse smeti, pepel, šuto, cestno in drugo blato, tičeje perje, tičjek, človečjek in vsake sorte sodergo živalsko ali rastlinsko spravlaj na kùp, pomešaj dobro s perstjo, polivaj z gnojnico, premeči vsaki mesec in potem pokrij z listjem, slamo ali z gnojem, da se kùp preveč ne osuši. Tako si boš napravil gnoja za deteljša in senožeti, da ni boljšega.

12.

Nobene pesti zemlje ne pušaj neobdelane.

Odgovor na opombo ozir mlinov na sapo in na pristavek.

Hvala lepa Vam, gosp. Ložan, za to, kar ste v 12. listu „Novič“ pisali, kjer ste očitno pokazali koristnost ta-

*) Po ravno na svetlo danih in s podobami ozaljšanih nemških bukvicah „Die Gebote des Landmannes als Fundament jeder Landwirthschaft. Von Peter Kowarž, Direktor der ersten niederösterreich. Ackerbauschule“.

kih mlinov, in ste ravno s tem marljivo obračali vodo na moj mlin.

Tudi ob velikih vodah se mlinci stavijo; ravno tako ne smé močna burja v tej zadevi koristnih naprav overati in ne zatreti poguma, temveč človeka bolje izbistriti, da ne stavi mlina na sapo v takih višavah, kjer sapa preserdito razsaja in kamor je tudi pot prav trudljiv. Gledati na okolšine, in pa previdne razumnosti je tudi treba pri navadnih mlinih. Majhen potoček, ki z višave čez veliko in lahno kolo teče, ga dosti hitro vertí; naj bi pa velika voda gromela na tako kolo, bi ga hipoma ugonobila. Velika dereča voda se pod majhno podolgasto kolo valí in ga kaj urno vertí; obrtni pa pohleven potoček pod takošno kolo, bo toliko pri njem opravil kot žaba pri lešnjiku. Kdor tedaj mlin na sapo natanko po obrisu izdelá, okolišine pa puša v nemar in zadev ne preduhta, bo pokazal, da mu v tej reči bistré glave manjka in bo naj bolje stvar pripravil po krivici ob dobro ime.

Vaš svèt, gosp. Ložan, naj bi tukaj soseske marljivo potrebile požeravnike in strugo, ker si bodo s tem dokaj dobička naklonili, je skoz in skoz hvale vreden. Ako dovolite, Vam še povem, da je tukajšna kmetijska podružnica razdelila že več torbic enacih občekoristnih svetov v tej zadevi kakor tudi ozir sadja in živinoreje; ker pa reva zamore le svetovati in prositi, ne pa mogočno velevati in nemarnežev spodobno kaznovati, je njeni glas bil dosihmal le glas vpijočega v pušavi.

Velik del staroteržke fare je bil v jeseni leta 1851 pod vodo. Takrat bi bilo več ljudi gotovo lakote pomerlo, če bi jim ne bili usmiljeni dobrotniki pristopili na pomoč, med katerimi je Njih veličanstvo, presvetli cesar Franc Jožef 8000 gold. — zares velik dar! podelil. Če bi bil kdo v tisti dobi tolikanj hude nadloge nagovarjal soseske, naj bi raztrebile vodi odteke, kakor hitro bo mogoče, bi bili takrat za to delo vsi uneti bili; potlej pa, ko je voda odtekla, nihče na to resnobno ni mislil, dasiravno leto za letom soseske kaj glasno opominja strašne prigodbe, ki jih je bila nemilo zajela in jih utegne še strašnejše zadeti.

Soseske se v potrebnih delih ne zedinijo; župani so pa večidel kot kralji na kvartah brez volje in veljave. O tem se lahko prepričamo, če se le na poti ozremo, po katerih soseska vozari gnoj, žito, seno in derva, — kakošne so? ali se po njih ne vdirajo kola do pest in še čez? ali je kje za pešca neukretniša hoja kakor dokajkrat po soseskih kolovozih? —

Poznam sosesko — imenujem je pa ne, ker je nočem pred celim svetom osramotiti — ktera ima dober studenec s koritom, kjer se živina napaja. Studenčni tok se je pa bil nekoliko pohabil, da je voda pod korito tekla. Ako bi ta studenec imel le enega gospodarja, bi on gotovo ne bil pustil vode čez dva dni teči pod korito; — ker pa studenčno dobroto vživa soseska, ki ima vsako leto nekaj lepih prostih prihodkov, mora studenec že dve leti čakati, da bi se ga usmilila in ga popravila. Kaj smešno je gledati, kadar se tu živina napaja. Tu prinese, kdor prižene živino na vodo, vselej seboj korec, in vodo zajema spod korita, ter jo va-nj naliva, zraven pa kaj skerbno pazi, da bi kaka ka-